

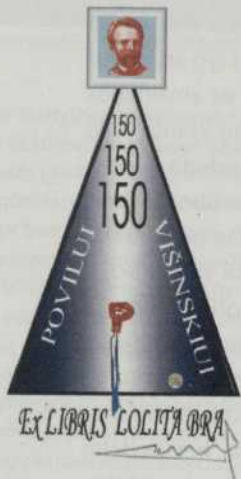
VIŠINSKIS ATEINA NEATEIDAMAS

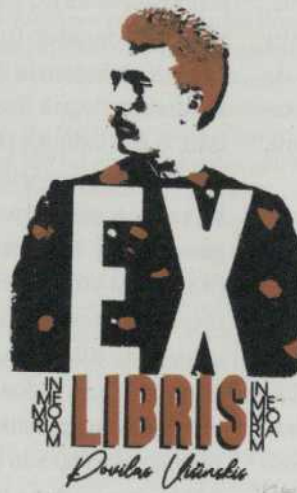
2025 metai inspiravo renginių ir iniciatyvų, skirtų Povilo Višinskio (1875–1906) garbiai asmenybei paminėti. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Kultūros paveldo tyrimų ir sklaidos skyriaus Knygos grafikos centras kartu su Šiaulių žemaičių kultūros draugija „Saulaukis“ šio kultūros veikėjo darbams įprasminti ir jo 150-osioms gimimo metinėms paminėti organizuoja Lietuvos dailininkų ekslibrisų parodą. Metų pradžioje paskelbus kvietimą kurti knygos ženklus, parodos rengėjai sulaukė daugiau kaip šimto ekslibrisų.

Suprasdami P. Višinskio darbų, idėjų, kultūrinio palikimo svarbą ir reikšmę, į organizatorių raginimą atsiliepė 46 dailininkai – parodai pateikta 119 ekslibrisų. Ekslibrisai atlikti įvairiomis grafikos technikomis, yra imponuojančios kompozicijos. Kai kurių darbų simbolika primena varpo garsus, užšifruotus siuntinius,

palinkėjimus, asmeninį ekslibriso autoriaus ir rašytojo ryšį. Šie kūriniai – tarsi polemika su P. Višinskiu per laiko atstumą, prisilietimas prie jo asmenybės, tiltas tarp praeities ir dabarties. Ekslibrisų simbolių kalbą praturtina koloritas, spalviniai sprendimai, atsikartojanti, bet jau kitos nuotaikos kompozicija.

Alfonsas Čepauskas. Kompiuterinė grafika, 2025 m.

Vaiva Kovieraitė-Trumpė. Šilkografija, 2025 m.

Rasa Janulevičiūtė. Linoražinis, 2025 m.

Daliutė Ivanauskaitė. Spalvotas linoražinis, 2025 m.

Ramūnas Petrusėvičius. Ofortas, akvatinta, 2025 m.

Renata Murauskaitė. Linoražinis, 2025 m.

EX LIBRIS

POVILAS
VIŠINSKIS

Rimantas Tomas Buivydas. Kompiuterinė grafika, 2025 m.

Ekslibrisai – tarsi vizualinė poezija, šnabzdanti prisiminimų simboliais, kaligrafijos elegancija. Visa tai tampa savita bendravimo forma. Vaizduojami objektai, simboliai tampa ženklais, o šie prabyla ne žodžiais išreikšta kalba, bet linijomis, faktūromis, spalvomis. Autoriai žaidžia su semantiniu surastų simbolių užtaisui, kiekvienas ekslibrisas jautriai išreiškia savo slapias reikšmes. P. Višinskiui skirtų ekslibrisų kolekcija – tai archyvas, kurį reikia studijuoti, analizuoti, suprasti simbolius.

Mindaugo Petruolio ekslibrisuose P. Višinskio mintys sklendo elegantiškos kaligrafijos erdvėse, sukeldamos emocijų bangas, kurios nuskuba prie Rasos Janulevičiūtės subtilių, išgyventų, jautrių šriftinių ekslibrisų kompozicijų. Čia tarpusavyje mielai bendrauja raidės, nepriklausomai nuo jų statuso abėcėlėje ar dydžio kompozicijos lauke. Jas pasitinka nuotaikingas linoraižinio technika sukurto Daliutės Ivanauskaitės ekslibriso debesėlis, pakibęs virš viską matančios žydros ežero akies. Šis kūrinys žavi savo minimalizmu ir lakoniškumu.

Vladimiro Beresniovo ekslibrisų kolekcija sukurta su aliužija į tautinių audinių motyvų raštus. Kompozicijos saikingos, spalvomis nuteikia rimčiai ir susikaupimui. Eglės Ambraziūnaitės ekslibrisai suskamba įvairiomis varpų spalvinėmis tonacijomis, taip sukurdami visą gamą nuotaikingų garsų. Darbai atlikti moliotipijos technika, suteikiančia tapybinio kolorito bei plastiškumo, praplečiančia kompozicijų spalvines garsų tonacijas.

Šioje P. Višinskiui skirtų knygų ženklų kolekcijoje žavi grafikos patriarchų – Alfonso Čepausko ir Rimanto Tomo Buivydo – sukurti ekslibrisai. Abu autoriai savo sumanymus įgyvendino kompiuterinės grafikos technika. R. T. Buivydo ekslibrisai, rodos, netelpa kompozicijos erdvėje, linijos dinamiškos, greitai kintančios, veiksmo suteikia ir drąsus ekslibrisų spalvinis sprendimas. A. Čepausko knygos ženklai ramūs,

MIX/COL

rubor 2025

Vladimiras Beresniovas. Mišri technika, 2025 m.

centrinės kompozicijos saikingų spalvų, harmoningai dera puikiai parinktas šriftas.

Džiugu matyti ir jaunosios kartos grafikų, ekslibrisų kūrėjų, jau nebe pirmą kartą dalyvaujančių įvairiose ekslibrisų parodose ir projektuose, darbus. Vainos Kovieraitės-Trumpės nuotaikingas P. Višinskis į mus žvelgia ženklą iš knygų apkabinęs lyg artimiausią draugą. Ugnė Rudinskaitė žaidžia su amžinybės ratu, o dvi valtėlės plaukia prisiminimų kranto link. Ramūno Petrusėvičiaus personažas užsideda nuotaičių kaukę ir, slėpdamas abėcėlės raides, rūbo klostėse įpina tekstą. Toks netikėtas sprendimas prasmingai praturtina rūbą. Renata Murauskaitė filosofuoja, tačiau ne kiekvienas išdrįstų diskutuoti su kėde, ją užkalbinti. Kita vertus, kėdė archajiška, nugludinta, daug mačiusi, sukaupusi vertingos patirties. Tokią minimalistinę plastiką ir simboliką naudojančių menininkų idėja atrodo gana giliai paslėpta, bet vis dėlto P. Višinskio išsakyta filosofinė mintis sklendo erdvėje. Autoriai tai stebi, vertina ir kartu polemizuoja.

Būrelis menininkų pateikė įvairiomis technikomis sukurtų ekslibrisų. Linoraižinio kaltų aštrumą išbandė Lolita Braza, Kazys Bimba, Povilas Šiaučiūnas, Iveta Časonytė, Rūta Mozuraitė ir daugelis kitų dailininkų. Aleksandras Novakas, Aldona Traškinienė, Gintarė Norkienė kūrinius atliko mišria technika – ši praplėtė plastines galimybes minčiai įgyvendinti.

Galima drąsiai pasakyti, kad ši P. Višinskio bibliotekos Knygos grafikos centro iniciatyva pateisino lietuvių tautinio atgimimo šauklio gyvenimo šūkį „Kilk ir kelk!“. Su naujaisiais P. Višinskiui skirtais ekslibrisais rudenį „Aušros“ muziejaus padalinyje Šiaulių istorijos muziejuje eksponuosimoje parodoje galės susipažinti ir visuomenė.

Prof. Vaidotas Janulis

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos parodų kuratorius